

Overheidsparticipaties in de marktsector

Het Federaal Planbureau publiceert nieuwe cijfers over de participaties die de overheid gedurende de voorbije jaren aanhield in de marktsector. Het betreft participaties waar de overheid (federaal, gewestelijk of lokaal) minstens een aandeel van 5% in het kapitaal heeft en om activiteiten in de marktsector, waardoor deze activiteiten niet in de overheidssector zelf worden opgenomen. De tabel onderaan dit communiqué geeft de belangrijkste cijfers. Een groter detail, ook per bedrijfstak, is beschikbaar op de website van het FPB (www.plan.be).

Graag wijzen we op enkele markante feiten over de evolutie 2003-2009.

1. Een daling van het belang van de participaties van de overheid in de niet-financiële marktsector.

Hoewel het aantal ondernemingen met een overheidsparticipatie stijgt, daalt het aandeel van enkele financiële kerngegevens van de ondernemingen met een overheidsparticipatie in de totale populatie van niet-financiële ondernemingen. Zo daalde het aandeel van het totaal der activa (gewogen) met 3,51 procentpunt, terwijl het aandeel van het kapitaal (gewogen) in ondernemingen waarin de overheid participeert met 2,24 procentpunt daalde, en het aandeel van de toegevoegde waarde (gewogen) met 2,09 procentpunt verminderde. De gewogen cijfers worden bekomen door het aandeel van de participaties van de overheid in het kapitaal van de ondernemingen te nemen als gewichten.

2. De overheid participeerde tijdens de recente financiële crisis aanzienlijk in de financiële sector

In 2008-2009 namen de verschillende overheden participaties in BNP Paribas, Dexia, KBC en Ethias ten belope van 22 miljard euro of 6% van het BBP. Die participaties werden genomen om de verschillende ondernemingen in de financiële sector, die in België tijdens de financiële crisis onder druk kwamen te staan, te versterken. Daardoor waren er 615 ondernemingen

in de financiële sector (en indirect ook in de niet-financiële sector) waarin de overheden minstens 5% van het kapitaal in 2009 aanhielden. De werkgelegenheid in die ondernemingen steeg van 4724 (voltijds equivalenten) in 2003 tot 12 853 in 2009, ook al kende de werkgelegenheid in de financiële sector in zijn geheel over die periode een dalende trend. Die aantallen werden verkregen door de werkgelegenheid in de bedrijven te wegen met het aandeel van de overheid in het kapitaal van die bedrijven.

3. De hervormingen in de netwerksectoren leiden tot uiteenlopende evoluties

De netwerksectoren worden sinds de jaren 90 gevoelig hervormd. Die hervormingen gebeurden onder invloed van de Europese richtlijnen, waarmee naar een interne markt voor de netwerksectoren wordt gewerkt. Als gevolg daarvan daalde de werkgelegenheid in de spoor- en postsector gevoelig, met 5% per jaar over de periode 2003-2009. In 2005 kwam 50% van de Post in handen van de privésector. Reeds eerder werd ook Belgacom gedeeltelijk geprivatiseerd. In de gas- en elektriciteitsnetwerken is de werkgelegenheid in de ondernemingen met overheidsparticipaties daarentegen geleidelijk toegenomen.

Werkgelegenheid (voltijds equivalenten) in de netwerksectoren

	Ongewogen			Gewogen		
	1997	2003	2009	1997	2003	2009
Spoor en Post	84 278	81 764	67 146	84 278	81 764	52 094
Waterdistributie	6 713	7 310	7 590	6 713	7 310	7 590
Elektriciteit en gas	19 561	8 335	12 325	4 068	6 110	9 314
Telecommunicatie	26 094	22 442	18 488	12 891	11 105	10 138
Totaal	136 646	119 851	105 549	107 950	106 289	79 136

Noot: Ongewogen: totale werkgelegenheid in de ondernemingen waar de overheid participaties in heeft. Gewogen: gewogen met het aandeel van de participaties van de overheid in het kapitaal van de ondernemingen.

4. Gemeenten en OCMW's creëren veel nieuwe instellingen

Het aantal creaties van nieuwe instellingen door de gemeenten en de OCMW's is opvallend. Tussen 2003 en 2009 werden zo 590 instellingen met een verschillende

rechtsvorm gecreëerd. Het gaat in veel gevallen om de verzelfstandiging van activiteiten die de gemeenten en OCMW's reeds lang uitoefenen in de marktsector. In een aantal andere gevallen gaat het om de oprichting van instellingen voor nieuwe activiteiten, zoals de inschakeling van werklozen in het arbeidscircuit.

Sleutelcijfers van overheidsparticipaties in de marktsector

	1997	2003	2009
Aantal ondernemingen met een overheidsparticipatie van minstens 5%	4 878	5 872	6 472
Werkgelegenheid (in voltijds equivalenten) in de marktsector van ondernemingen met overheidsparticipatie			
Werkgelegenheid (ongewogen)	275 996	268 889	296 620
Werkgelegenheid (gewogen)	195 040	198 806	199 512
Werkgelegenheid (gewogen) als aandeel van de binnenlandse werkgelegenheid zonder de zelfstandigen van de sector	7,3%	6,8%	6,6%
Totaal der activa in de niet-financiële sector			
Totaal der activa (ongewogen) in miljard euro	115,9	186,5	367,6
Totaal der activa (gewogen) in miljard euro	71,3	114,9	190,4
Totaal der activa (gewogen) als aandeel van totaal der activa van de sector	14,2	12,6	9,1
Kapitaal in de niet-financiële sector			
Kapitaal (ongewogen) in miljard euro	33,9	54,7	76,7
Kapitaal (gewogen) in miljard euro	19,9	30,6	39,1
Kapitaal (gewogen) als aandeel van het totale kapitaal van de sector	10,8	8,3	6,0
Toegevoegde waarde in de niet-financiële sector			
Toegevoegde waarde (ongewogen) in miljard euro	19,2	20,1	20,7
Toegevoegde waarde (gewogen) in miljard euro	10,9	12,8	13,1
Toegevoegde waarde (gewogen) als aandeel van de toegevoegde waarde van de sector	10,6%	9,7%	7,7%

Noot: Ongewogen = totale werkgelegenheid in de ondernemingen waar de overheid minimaal een participatie van 5% heeft.
Gewogen = gewogen met het aandeel van de participaties van de overheid in het kapitaal van de ondernemingen.

"Overheidsparticipaties in de marktsector", Hilde Spinnewyn, juli 2011.

De databank kan geraadpleegd en gedownload worden op www.plan.be.

Voor meer informatie : Hilde Spinnewyn, 02/507.74.31, hs@plan.be